

ne Jagers vlak achter de branding voorbij, tussen 8 en 9 uur 's morgens waren het er 32, voor beiden een belevenis.

Hiermee wil ik aangeven dat het van belang is dat je op het juiste moment aanwezig bent. Iets wat van een paar factoren afhankelijk is.

Het allerbelangrijkste is de windrichting, is de wind noord of komt hij uit het zuid westen is er in de regel weinig te beleven aan het zeetrekfront, en zo er al vogels te zien zijn dan vliegen ze vaak astronomisch ver weg zoals een zeetrek-collega immer pleegt te zeggen. Maar is het in het voorjaar noordoostenwind dan kan er sprake zijn van een spectaculaire steltloper trek. Datzelfde geldt voor zuidoostenwind in het najaar, het vlak achter de branding passeren van tientallen Jan van Genten is dan beslist niet ondenkbeeldig en over het algemeen zijn de vogels dan lekker dichtbij te zien. Als de wind na een frontpassage ruimt van west naar noordwest en een kracht heeft van 7 a 8 Beaufort dan is

het moment daar, waarop in het najaar (september en oktober) vogels als Vaal Stormvogeltje, Noordse Stormvogel, Grauwe Pijlstormvogel, Noordse Pijlstormvogel enz. gezien kunnen worden.

Natuurlijk zijn er nog meer factoren van belang. In "Vogels van Noordwijk en Omstreken" is een hoofdstuk opgenomen dat o.a. de vogeltrek over zee behandelt. Hier vind je een schat aan gegevens welke van belang zijn voor een geslaagde kennismaking met al dat "moois" dat aan ons voorbijtrekt.

Daarnaast zijn er op de zeetrekpost aan de Kon. Astrid Boulevard, zeker bij ideale omstandigheden, altijd wel enthousiaste zeetrekters aanwezig die je graag wegwijs maken in "zeetrekland". Als je eenmaal getuige bent geweest van "echte" vogeltrek over zee is er altijd dat spannende gevoel als je weer naar "de zuid" rijdt.

Zou het.....?

Paddestoelen

Kees Verweij

Al geruime tijd heb ik een speciale belangstelling voor paddestoelen. Jammer is het, dat paddestoelen voor de meeste mensen een onbekend terrein vormen. Bij een wandeling door het bos ziet men ze wel staan, omdat ze door hun vaak felle kleuren en bijzondere vorm behoorlijk de aandacht trekken. Maar daar blijft het dan meestal bij.

Zo verging het mij ook, maar op een of andere manier prikkelden deze misschien wat mysterieuze planten voortdurend mijn nieuwsgierigheid.

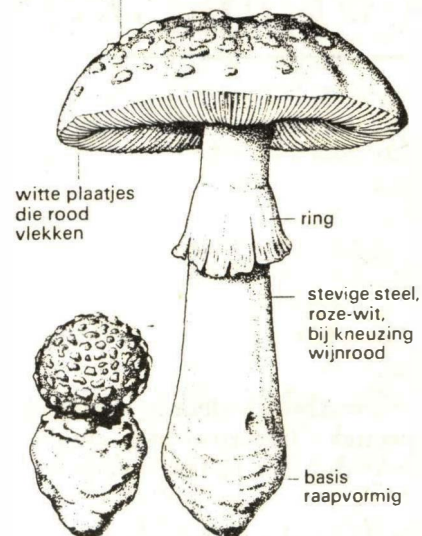
Om wat meer kennis te krijgen over paddestoelen heb je zeker bij het begin wat hulp nodig. Ik herinner mij nog goed de verschillende paddestoelenexcursies van Frans van den Berg in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Op zijn hem typerend bescheiden manier vertelde hij honderd uit en nadat wij soms meer dan 100 à 150 verschillende soorten hadden gezien, begon het soms knap te duizelen. Niettemin dank ik heel veel aan hem.

Zo bewaar ik nog zuinig mijn aantekeningen over paddestoelen. Ik was soms zo brutaal om met een doos vol dia's naar hem toe te gaan. Bijna feilloos kon hij de namen van de paddestoelen opnoemen, die ik hem liet zien. Daarbij vertelde hij ook nog tal van bijzonderheden. Het is buitengewoon jammer, dat hij een paar jaar geleden is overleden, want in hem ging een groot paddestoelenkenner verloren.

Op het ogenblik heb ik zo nu en dan contact met Hans Adema, een Leidse bioloog, die evenzo een bijzondere voorliefde voor paddestoelen heeft. Net als Frans van den Berg heeft ook hij een gedegen kennis van paddestoelen en weet hij deze kennis met groot enthousiasme uit te dragen, vooral tijdens de verschillende excursies die hij verzorgt. Hans Adema heeft voor onze vereniging in het Jan Verwey Natuurcentrum al verschillende lezingen verzorgd.

Vorig jaar heb ik met Hans Adema een speciale paddestoelenexcursie meegelopen op het landgoed "De

bruinrode hoed met
dikke schubben

Amanita rubescens

Parelamaniet

Horsten" te Wassenaar. Ik was gewapend met mijn fototoestel en telkens wanneer hij een voor mij onbekende naam noemde van een paddestoel legde ik hem vast, waarbij ik tevens het nummer van de dia noteerde. In oktober jl. heb ik dat weer gedaan tijdens een excursie met hem naar de Amsterdamse Waterleidingduinen. Op deze manier heb ik al aardig wat documentatie kunnen opbouwen over heel wat verschillende soorten paddestoelen.

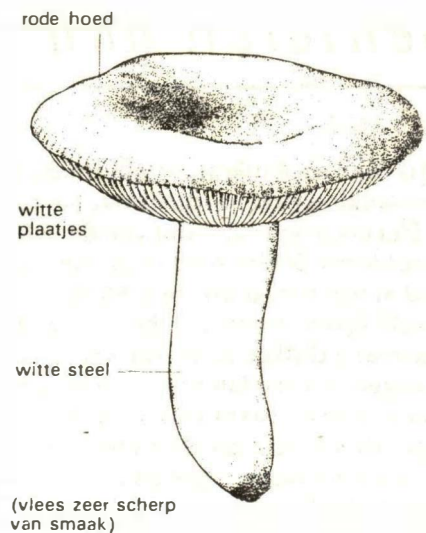
Het herkennen van paddestoelen is zeker niet altijd eenvoudig. Om enig zicht te krijgen in deze bonte plantenwereld is het van belang de familie te herkennen, waartoe de aangetroffen soort behoort. Net als bij de hogere planten hebben ook de families van de paddestoelen specifieke kenmerken. Zoals het bezit van lamellen, gaatjes of stekels onder de hoed, de vorm van de hoed,

het wel of niet hebben van een knol, het wel of niet hebben van een ring rond de steel, een taaie of zachte steel enz. enz. Hiervoor zijn verschillende determinatietabelen.

Misschien is het verstandig om met een aantal goed herkenbare families te beginnen. Zo heb ik vorig jaar verschillende soorten op naam kunnen brengen van de familie van de Knolvoetzwammen of Amanieten. Op het landgoed Leeuwenhorst, dat op zich al vele soorten paddestoelen herbergt, waren verschillende vertegenwoordigers van deze opvallende familie te zien zoals de bekende Vliegenschwam, de Panteramaniet, de Grauwe amaniet, de Parelamaniet, de Groene knolamaniet, de Gele en de Witte knolamaniet.

Verder heb ik daar aandacht besteed aan de verschillende soorten Russula's, Melkzwammen, Inktzwammen, Ridderzwammen, Beurszwammen, Zwavelkoppen, Koraaalzwammen e.d. Voor mij is Leeuwenhorst nog steeds een eldorado voor deze boeiende plantengroep.

Het leuke is, dat paddestoelen vooral verschijnen, wanneer de natuur een beetje naar de winterslaap toegaat. De meeste planten zijn uitgebloeid, vele vogels trekken naar het zuiden, insecten kruipen weg, zijn inmiddels gestorven of verpoppen zich. Voor de paddestoelen komt dan juist het hoogtepunt en met hun bonte kleuren geven zij vooral het bos een bijzonder aanzien. Eigenlijk kun je paddestoelen het hele jaar zien. Ze groeien er op oude, vaak dode bomen, paddestoelen die soms vele jaren oud kunnen worden. Daarnaast zijn er ook paddestoelen die speciaal in het voorjaar groeien, zoals bijvoorbeeld de Morieljes. Ook hoeft men zeker niet op de herfst te wachten want in augustus, wanneer het vochtig weer is, komen er al velen boven de grond. Dit kan tot ver in de herfst of zelfs in de win-

Russula emetica
Braakrussula

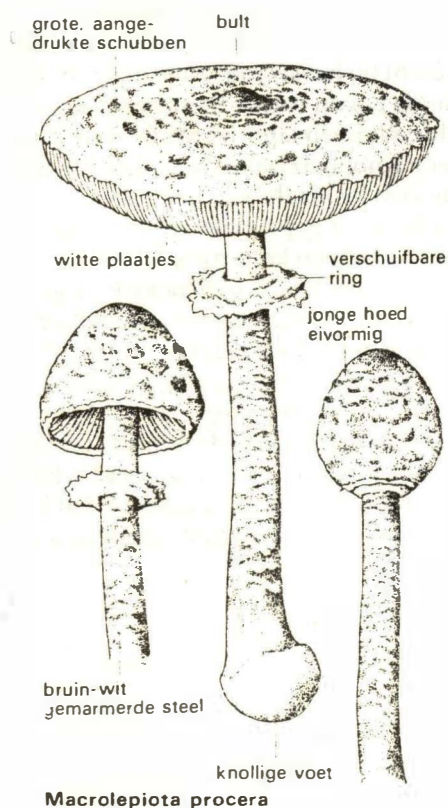
ter doorgaan, zeker met de zachte winters van de laatste tijd.

Onze omgeving is zeker rijk aan paddestoelen. Er zijn er vele, die aan kalkrijk duin gebonden zijn. Andere prefereren wat zuurdere grond of zitten daar tussenin. Juist vanwege de grote variatie aan landschappen, bodemgesteldheid e.d. in onze omgeving, kunnen er vele verschillende soorten zich hier thuis voelen. Zo trof ik in de dennen van de Noordduinen en bij de Wassenaarseslag Gekraagde Aardsterren, Grote Parasolzwammen, Anijschampignons en diverse soorten Ridderzwammen aan.

Komt men in de binnenduinrandbossen, bijvoorbeeld in het Panneland bij Vogelenzang, of in Elswout te Overveen, dan zien we op de bomen verschillende Bundelzwammen, Porceleinzwammen, de Prachtvlamhoed en nog zo veel meer. Tussen de bomen groeien op verschillende plaatsen de Grote Stinkzwammen, die zich door hun geur al op grote afstand verraden. Bermen en weilanden geven ruimte voor weer heel andere soorten. Eigenlijk is elk terrein geschikt, mits het maar voldoende met rust wordt gelaten. De eigenlijke plant, een aantal lange vertakte draden in de grond of in stervend hout, het mycelium, moet zich rustig en voldoende kunnen ontwikkelen. De paddestoel is maar een klein stukje van de plant het is slechts het vruchtlichaam van deze plant, waarin de sporen zich ontwikkelen die bij het vrijkomen zich elders weer tot nieuwe planten kunnen ontwikkelen. Plukken van paddestoelen is uit den boze, want dan ontnemen je de plant de gelegenheid zich voldoende te kunnen voortplanten.

Over paddestoelen raak je nooit uitgesproken want er is heel veel over te vertellen. Dit zou ik bijvoorbeeld graag eens doen tijdens een cursus of een ledenvergadering. Om goed voorbereid te zijn moet je eigenlijk al vroeg in het jaar beginnen. De meeste mensen krijgen pas aandacht voor paddestoelen, wanneer zij in grote getale in de herfst verschijnen. Voordat je dan je kennis hebt opgefrist, of er enigszins in thuis bent, ben je te laat. Ik hoop in elk geval in het komend voorjaar op dit onderwerp terug te komen.

De illustraties zijn ontleend aan: C. Moreau. Larousse Paddestoelen Encyclopedie. Hasselt 1980.

Grote Parasolzwam